[https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7\(7\)-35-46](https://doi.org/10.52058/2695-1592-2021-7(7)-35-46)

Іван Мукан

*аспірант кафедри управління та бізнес-адміністрування,
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»,
м. Івано-Франківськ, Україна,
e-mail: e-mailivan.mukan@pnu.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-3233-7903>*

ПОНЯТТЯ СУТНОСТІ ДЕРЖАВНО - УПРАВЛІНСЬКОГО МЕХАНІЗМУ ВИКОНАННЯ РІШЕНЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СУДУ З ПРАВ ЛЮДИНИ

Анотація. Україна активно інтегрується у Європейський Союз та імплементує європейські норми щодо захисту прав людини та основоположних свобод. Основним критерієм ефективності дії системи Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод є остаточне виконання рішень Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ). Проблема неналежного виконання Україною рішень ЄСПЛ потребує негайного вирішення. Розкриття поняття та сутності механізму державного управління щодо виконання рішень ЄСПЛ безумовно сприятиме визначенню заходів з підвищення ефективності та вдосконалення механізму виконання рішень ЄСПЛ. У статті проаналізовано особливості та нормативно-правове забезпечення механізму державного управління щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини. Визначено ключові елементами механізму державного управління у сфері виконання рішень ЄСПЛ: система міжнародних інституцій, визначених Конвенцією; система національних інституцій; сукупність міжнародних правових норм, що регламентують організаційну структуру системи міжнародних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують контроль і виконання рішень ЄСПЛ; сукупність національних правових норм, що регламентують організаційну структуру системи національних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують виконання рішень ЄСПЛ; політика (система цілеспрямованих заходів для забезпечення ефективного та остаточного виконання рішень ЄСПЛ) України та Ради Європи у сфері виконання рішень ЄСПЛ. Подано авторське визначення сутнісного поняття механізму державного управління у сфері виконання рішень Європейського суду з прав людини та подано його схематичне відображення. Запропоновано заходи з підвищення ефективності та вдосконалення механізму виконання рішень ЄСПЛ, зокрема щодо створення інституції з широкими повноваженнями щодо координації та

контролю діяльності усіх елементів системи національних інституцій, формування та забезпечення впровадження національної політики у сфері виконання рішень ЄСПЛ, правом законодавчої ініціативи у зв'язку з виконання рішень ЄСПЛ та внести зміни в законодавство про відповідальності державних органів та їхніх посадових осіб за невиконання та неналежне виконання рішень ЄСПЛ.

Ключові слова: Конвенція про захист прав людини та основоположних свобод та протоколи до неї (конвенція); Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ); механізм державного управління виконання рішень ЄСПЛ; Комітет міністрів Ради Європи (КМ); Урядовий уповноважений з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини; мережа вищих судів.

Ivan Mukan

*Graduate student of the Department of Management and Business Administration,
Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, 76018, Ivano-Frankivsk,
Ukraine, e-mail: ivan.mukan@pnu.edu.ua,
<https://orcid.org/0000-0003-3233-7903>.*

THE CONCEPT OF THE ESSENCE OF THE STATE - MANAGEMENT MECHANISM OF ENFORCEMENT OF DECISIONS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

Abstract. Ukraine is actively integrating into the European Union and implementing European norms on the protection of human rights and fundamental freedoms. The main criterion for the effectiveness of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms is the final implementation of the decisions of the European Court of Human Rights (ECHR). The problem of improper implementation of ECHR decisions in Ukraine needs to be addressed immediately. Disclosure of the concept and essence of the mechanism of public administration for the implementation of ECHR decisions will certainly help to identify measures to improve the efficiency and improve the mechanism for the implementation of ECHR decisions. The article analyzes the features and legal support of the mechanism of public administration for the implementation of decisions of the European Court of Human Rights. The key elements of the mechanism of public administration in the field of implementation of ECHR decisions are identified: the system of international institutions defined by the Convention; system of national institutions; a set of international legal norms that regulate the organizational structure of the system of international institutions, the processes of their functioning and ensure the control and implementation of ECHR decisions; a set of national legal norms that regulate the organizational structure of

the system of national institutions, the processes of their functioning and ensure the implementation of ECHR decisions; policy (system of targeted measures to ensure effective and final implementation of ECHR decisions) of Ukraine and the Council of Europe in the field of implementation of ECHR decisions. The author's definition of the essential concept of the mechanism of public administration in the field of execution of decisions of the European Court of Human Rights is given and its schematic representation is given. Measures are proposed to increase the efficiency and improve the mechanism of implementation of ECHR decisions, in particular to establish an institution with broad powers to coordinate and control all elements of the system of national institutions, form and implement national policy in the implementation of ECHR decisions, the right of legislative initiative implementation of ECHR decisions and amend the legislation on the liability of state bodies and their officials for non-implementation and improper implementation of ECHR decisions.

Keywords: Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and its Protocols (Convention); European Court of Human Rights (ECHR); mechanism of state management of execution of ECHR decisions; Committee of Ministers of the Council of Europe (CM); Government Commissioner for Enforcement of Judgments of the European Court of Human Rights; network of higher courts.

Постановка проблеми. Багато років поспіль Україна займала перше місце серед держав – членів Ради Європи за кількістю справ, які перебували на розгляді в Європейському суді. Станом на 01.01.2021 Україна займала третє місце. Загалом станом на 01.01.2021 на розгляді в Європейському суді перебувало 62 000 справ, з яких 10 400 справ – проти України, що складає 16,8 % від загальної кількості справ. Станом на жовтень 2020 р. Європейським судом з прав людини було ухвалено 1619 рішень проти України, згідно з якими встановлено порушення положень Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколів до неї. Ці рішення передані до Комітету міністрів Ради Європи для нагляду за їхнім виконанням. Комітетом Міністрів станом на жовтень 2020 року прийнято резолюції про остаточне виконання лише по 1045 рішеннях [1]. Проблема неналежного виконання Україною рішень ЄСПЛ потребує негайного вирішення. КМ РЄ звертає дедалі більшу увагу на виконання Україною кожного конкретного рішення, а також посилює політичний тиск на Уряд із спонуканням невідкладно вжити заходів для їх виконання та попередження відповідних порушень в майбутньому. Розкриття поняття та сутності механізму державного управління щодо виконання рішень ЄСПЛ безумовно сприятиме визначенню заходів з підвищення ефективності та вдосконалення механізму виконання рішень ЄСПЛ.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Поняття та сутність механізму державного управління досліджувалось у працях Г. Атаманчука,

О. Сизоненка, Г. Ортіної, І. Ярмолинської, О. Гончарука, Н. Савичука та ін. Питанню виконання рішень ЄСПЛ, а також імплементації та застосування практики суду присвячені праці К. Андріанова, В. Завгороднього, В. Капустинського, С. Кивалов, О. Андрейченка, М. Сащенко, О. Чернецької, Я. Пасічника, П. Рабіновича, Н. Севостянової, Ю. Хім'яка, Б. Мукан, Н. Блажівської та ін. Недослідженими залишилися питання особливостей поняття та сутності механізму державного управління щодо виконання рішень ЄСПЛ.

Мета статті – дослідження поняття та сутності механізму державного управління щодо виконання рішень ЄСПЛ. Для досягнення мети потрібно вирішити такі **завдання**: проаналізувати особливості та нормативно-правове забезпечення механізму державного управління щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини; обґрунтувати заходи з підвищення ефективності та вдосконалення механізму виконання рішень ЄСПЛ.

Виклад основного матеріалу. Серед науковців є багато трактувань «механізму державного управління», які являються широко вживаними, однак різні науковці та практики по-різному висвітлюють його зміст і структуру.

Науковець Атаманчук Г.В. зазначає, що механізм державного управління є "інструментом" імплементації виконавчої влади держави та є логічним взаємозв'язком відповідних елементів, процесів та закономірностей, через які суб'єкт державного управління визначає потреби, інтереси та цілі суспільства в управляючих діях, закріплює їх у відповідних управлінських рішеннях та діях, задля практичної імплементації у дійсність, зважаючи на відповідну державну політику [2, с. 11 - 4].

Сизоненко О.В. вважає, що система управління повинна мати структуру, яка б визначала сталі зв'язки і відносини всередині механізму, а також основні напрями управлінських впливів, що забезпечувало б його цілісність. Тому обґрунтування структури механізму є одним із ключових завдань розробки його загальної концепції, оскільки як і будь-яка система управління, механізм управління складається з двох підсистем — керуючої (суб'єкт) та керованої (об'єкт) [3, с. 988].

На думку Ортіної Г.В. важливе місце в механізмі державного управління займає політика держави, яка являється системою цілеспрямованих заходів з досягнення соціально значимих результатів. Отже, механізм державного управління створюється для реалізації певної політики у визначеній сфері суспільного розвитку [4, с. 116].

Особливості механізму державного управління у сфері виконання рішень ЄСПЛ полягають в тому, що в механізмі поєднані конвенційні та національні підсистеми, які повинні корелюватись із загальною системою конвенції щодо виконання рішень ЄСПЛ і забезпечення дотримання прав людини та основоположних свобод закріплених у Конвенції.

Конвенційний механізм захисту прав людини діє шляхом винесення ЄСПЛ індивідуальних та пілотних рішень у справах за зверненнями приватних осіб чи неурядових організацій або груп осіб. Держави-учасниці конвенції зобов'язуються виконувати остаточні рішення Суду в будь-яких справах, у яких вони є сторонами. Остаточне рішення Суду передається Комітетові Міністрів, який здійснює нагляд за його виконанням. Якщо Комітет Міністрів вважає, що нагляд за виконанням остаточного рішення ускладнений проблемою тлумачення рішення, він може звернутися до Суду з метою надання відповідного роз'яснення. Якщо Комітет Міністрів вважає, що Висока Договірна Сторона відмовляється виконувати остаточне рішення у справі, в якій вона є стороною, він може, після формального повідомлення цієї Сторони і шляхом ухвалення рішення більшістю у дві третини голосів представників, які мають право засідати в Комітеті, звернутися до Суду з питанням про додержання цієї Стороною свого зобов'язання [5].

В Україні діяльність щодо координації виконання рішень ЄСПЛ покладена на Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, який за посадою є заступником міністра юстиції України. Для забезпечення діяльності Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини діє Секретаріат Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, який є структурним підрозділом Міністерства юстиції. Виконання рішень в частині виплати відшкодування здійснюється державною виконавчою службою. Боржником у справах ЄСПЛ є держава Україна і виконання рішень ЄСПЛ займається відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України [6].

Елементами механізму державного управління у сфері виконання рішень ЄСПЛ на нашу думку є: 1) система міжнародних інституцій, визначених Конвенцією; 2) система національних інституцій; 3) сукупність міжнародних правових норм, що регламентують організаційну структуру системи міжнародних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують контроль і виконання рішень ЄСПЛ; 4) сукупність національних правових норм, що регламентують організаційну структуру системи національних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують виконання рішень ЄСПЛ; 5) політика (система цілеспрямованих заходів для забезпечення ефективного та остаточного виконання рішень ЄСПЛ) України та Ради Європи у сфері виконання рішень ЄСПЛ.

Система міжнародних інституцій державно-управлінського механізму виконання рішень ЄСПЛ включає три ключові елементи - Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), Комітет міністрів (КМ) та Мережу вищих судів (SCN), які діють узгоджено та доповнюють один одного.

До національних інституцій державно-управлінського механізму виконання рішень ЄСПЛ в Україні слід віднести - Уповноваженого у справах

ЄСПЛ, відділ примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України, Верховний Суд, Кабінет Міністрів України, Прем'єр-міністр України, Центральні органи виконавчої влади і підкомітет з питань виконання рішень ЄСПЛ та альтернативного розв'язання спорів Комітету Верховній Раді України з питань правової політики. [7].

До міжнародних правових норм, що регламентують організаційну структуру системи міжнародних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують контроль і виконання рішень ЄСПЛ можна віднести: Конвенцію про захист прав людини і основоположних свобод та протоколи до неї; статут Ради Європи; регламент Європейського суду з прав людини; регламент Комітету міністрів Ради Європи про порядок контролю за виконанням рішень Європейського суду з прав людини та умов мирного врегулювання; правила Комітету міністрів про контроль за виконанням рішень Європейського суду з прав людини та умов мирного врегулювання; рішення Комітету міністрів Ради Європи за результатами здійснення нагляду за виконанням рішень ЄСПЛ по окремих справах; Статут співробітництва мережі вищих судів (Cooperation Charter of the Superior Courts Network); правила експлуатації мережі вищих судів (Operational Rules of the Superior Courts Network).

Національними правовими нормами, що регламентують організаційну структуру системи національних інституцій, процеси їх функціонування та забезпечують виконання рішень ЄСПЛ є: Конституція України; Закон України «Про ратифікацію Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року та протоколів до неї»; Закон України «Про ратифікацію Протоколів № 15 та № 16 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод»; Закон України «Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини»; Закон України «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень»; Закон України «Про виконавче провадження»; «Інструкція з організації примусового виконання рішень», Затверджена Наказом Міністерства юстиції України 02.04.2012 № 512/5 (у редакції наказу Міністерства юстиції України 29.09.2016 № 2832/5); Указ Президента України від 25 червня 2002 р. № 581 «Про Порядок здійснення захисту прав та інтересів України під час розгляду справ у закордонних юрисдикційних органах»; Постанова КМУ «Про організаційні заходи, пов'язані із забезпеченням представництва України під час розгляду справ у Європейському суді з прав людини» від 29 квітня 2004 р. № 553; Положення про Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини, Затверджено Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 431; Постанова КМУ «Деякі питання виконання рішень судів, що гарантовані державою, а також рішень Європейського суду з прав людини» від 16 вересня 2015 р. № 703; Постанова КМУ «Про утворення

Комісії з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини» від 1 квітня 2020 р. № 258; Розпорядження КМУ «Про схвалення Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року» від 30 вересня 2020 р. № 1218-р.; Розпорядження КМУ «Про затвердження плану заходів щодо реалізації Національної стратегії розв'язання проблеми невиконання рішень судів, боржниками за якими є державний орган або державне підприємство, установа, організація, на період до 2022 року» від 17 березня 2021 р. № 210-р.;

Політика України та Ради Європи щодо співпраці у сфері виконання рішень ЄСПЛ викладена в таких програмних документах: План дій Ради Європи для України на 2018-2021 рр.»; щорічний аналіз статистики діяльності ЄСПЛ в розрізі окремих держав; рекомендації департаменту з виконання рішень Комітету міністрів ЄСПЛ; Інтерлакенська декларація з реформування Європейського суду з прав людини, від 19 лютого 2010 року; Ізмірська декларація з реформування Європейського суду з прав людини, від 27 квітня 2011 року; Брайтонська декларація з реформування Європейського суду з прав людини, від 20 квітня 2012 року; Брюсельська декларація з питання реалізації Європейської Конвенції про права людини, від 27 березня 2015; Копенгагенська декларація з питання реалізації Європейської Конвенції про права людини, від 13 квітня 2018 року; щорічні звіти та щоквартальні подання Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини Кабінету Міністрів України; аналітичні огляди підготовлені секретаріатом Урядового уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини для Верховного Суду та пропозиції для врахування під час підготовки законопроектів до Верховної Ради України.

Політика Ради Європи та України у сфері виконання рішень ЄСПЛ також втілюється у спільних заходах організованих Офісом ради Європи в Україні та діяльності неурядових організацій. Зокрема, щодо видання довідкової літератури та проведення просвітницьких заходів – тренінгів з метою забезпечення професійної підготовки з питань вивчення Конвенції та практики Суду – прокурорів, суддів, адвокатів та працівників інших правоохоронних органів [8].

За сприяння Офісу Ради Європи в Україні здійснюється робота щодо впровадження ефективних засобів юридичного захисту, а саме активна підтримка діяльності робочої групи Верховного Суду з питань вирішення проблеми надмірної тривалості судових проваджень відповідно до практики Європейського суду. На другому засіданні зазначеної робочої групи було окреслено основні напрямки роботи Верховного Суду щодо вирішення питання надмірної тривалості, а також представлено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів», яким пропонується

запровадити механізми реалізації превентивних засобів юридичного захисту [9].

В рамках проекту Ради Європи «Подальша підтримка виконання Україною рішень у контексті статті 6 Європейської конвенції з прав людини», який фінансується Фондом з прав людини та впроваджується Департаментом правосуддя та правового співробітництва Ради Європи підготовлено Збірку експертних документів (у контексті виконання рішень Європейського суду з прав людини у справах «Юрій Миколайович Іванов проти України» та «Бурмич та інші проти України»), де визначено загальний парламентський нагляд за виконанням рішень ЄСПЛ та зазначено, що національні парламенти відіграють не менш важливу роль у виконанні рішень ЄСПЛ, ніж виконавча й судова гілки влади. Існує два ключові елементи парламентського нагляду в процесі виконання рішень ЄСПЛ: 1) законодавчі функції парламентів щодо зміни або скасування законодавства, яке лежить в основі порушень, та/або забезпечення правової основи для введення або покращення ефективних засобів правового захисту через ухвалення нового законодавства; 2) функції взаємодії з виконавчою владою, яка несе основну відповідальність за виконання рішень ЄСПЛ у складних ситуаціях, тобто пов'язаних зі структурними та системними проблемами, які потребують вжиття низки заходів загального характеру. Парламентська асамблея Ради Європи (ПАРЄ) додає до парламентського нагляду ще одну особливість: профілактичну функцію парламентів у запровадженні засобів правового захисту, коли це вимагається внаслідок порушення Конвенції або за рішенням ЄСПЛ. Коли за рішенням ЄСПЛ виявлено системні проблеми, тоді роль національних парламентів стає ширшою. На додаток до змін у законодавстві, парламенти можуть отримати запит щодо запровадження засобів правового захисту через ухвалення відповідного нового законодавства. Крім того, парламенти повинні мати можливість усувати причини системних порушень, якщо вони мають законодавчий характер. Парламенти здійснюють нагляд і організовують свою роботу здебільшого на власний розсуд. Проаналізована практика держав-членів Ради Європи продемонструвала, що виконання рішень ЄСПЛ, якими виявлено системні проблеми, ефективніше, коли парламенти втручаються та співпрацюють з урядами своїх країн [10, с. 9-10].

Механізм державного управління у сфері виконання рішень ЄСПЛ повинен включати підсистеми, які забезпечують ефективне виконання рішень ЄСПЛ щодо: виплати відшкодування; вжиття додаткових заходів індивідуального характеру; вжиття заходів загального характеру.

Державно-управлінський механізм виконання рішень ЄСПЛ

На малюнку №1 (рис 1) схематично відображено авторське бачення сутнісного поняття механізму державного управління у сфері виконання рішень Європейського суду з прав людини.

Висновки. Виходячи з викладеного поняття сутності механізму державного управління у сфері виконання рішень ЄСПЛ можна сформулювати як комплексна система, яка включає систему міжнародних та національних інституцій, сукупність міжнародних та національних правових норм і систему цілеспрямованих заходів України та Ради Європи, діяльність якої спрямована на виплати відшкодування, вжиття додаткових заходів індивідуального

характеру і вжиття заходів загального характеру, викладених у рішеннях ЄСПЛ, для забезпечення ефективного та остаточного виконання рішень ЄСПЛ.

Варто зазначити, що забезпечити ефективне та остаточне виконання рішень ЄСПЛ можливо лише при злагодженій та якісній роботі усіх підсистем та елементів державно-управлінського механізму виконання рішень ЄСПЛ. Система міжнародних інституцій у механізмі виконання рішень ЄСПЛ - Європейський суд з прав людини (ЄСПЛ), Комітет міністрів (КМ) та Мережу вищих судів (SCN), діють узгоджено та доповнюють один одного, їхня структура і діяльність чітко та всесторонньо регламентована сукупністю міжнародних правових норм. Система цілеспрямованих заходів Ради Європи спрямованих на остаточне виконання рішень ЄСПЛ послідовна, проактивна та ефективна. Елементи системи національних інституцій у механізмі виконання рішень ЄСПЛ, як показує практика, часто діють не узгоджено, їхня структура і діяльність неоднозначно та недостатньо регламентована сукупністю національних правових норм, система цілеспрямованих заходів України спрямованих на остаточне виконання рішень ЄСПЛ непослідовна, переважно реакційна – зумовлена реакцією на заходи Ради Європи, та неефективна, що призводить до повного чи часткового невиконання рішень ЄСПЛ. Розбалансованість та мала ефективність системи національних інституцій, крім іншого, зумовлена положенням її елементів в ієрархії органів державної влади та обсягом їх повноважень. Уповноважений у справах Європейського суду з прав людини який повинен забезпечувати координацію виконання рішень ЄСПЛ в ієрархії органів державної влади є заступником міністра юстиції України, та не може забезпечити оперативне та ефективне виконання рішень ЄСПЛ щодо виплати відшкодування, вжиття додаткових заходів індивідуального характеру та заходів загального характеру в силу обмеженості повноважень. Для підвищення ефективності роботи системи національних інституцій у механізмі виконання рішень ЄСПЛ варто створити постійно діючий комітет Верховної ради України з широкими повноваженнями щодо координації та контролю діяльності усіх елементів системи національних інституцій, формування та забезпечення впровадження національної політики у сфері виконання рішень ЄСПЛ, правом законодавчої ініціативи у зв'язку з виконання рішень ЄСПЛ. Доцільно внести зміни в національне законодавство в частині запровадження відповідальності державних органів та їхніх посадових осіб за невиконання та неналежне виконання рішень ЄСПЛ.

Література:

1. Country Factsheet. DEPARTMENT FOR THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS URL: <https://rm.coe.int/1680709769> (дата звернення 27.11.2021).

2. Атаманчук Г.В. Теория государственного управления. Курс лекций. 2005. Москва: Омега-Л, 584 с.
3. Сизоненко О.В. Теоретичні підходи до формування механізмів державного управління сталим розвитком територій. Молодий вчений. 2018. №11 (2). С. 987—992. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11\(2\)_114](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)_114) (дата звернення 27.11.2021).
4. Ортіна Г.В. Механізм реалізації державної політики антикризового розвитку реального сектора економіки за умов глобалізації. Експериментальні та теоретичні дослідження в сучасних науках: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції 5 серпня 2018 року у м. Суми: збірник наукових праць "ЛОГОС". 2018. Обухів: Друкарня ФОП Гуляєва В.М., 116 с.
5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, ратифікована Україною 17.07.1997 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 27.11.2021).
6. Інструкція з організації примусового виконання рішень, Затверджена наказом Міністерства юстиції України 02.04.2012, № 512/5, Зареєстрована в Міністерстві юстиції України 2 квітня 2012 р. за № 489/20802. URL :<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12>(дата звернення: 27.11.2021).
7. Муқан І.В. Інституційно-правові особливості функціонування суб'єктів державного управління з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини в Україні // Вчені записки Таврійського Національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління, Випуск № 9(15) 2021, с.162-171.
8. Муқан І.В. Ефективність діяльності суб'єктів публічного управління та неурядових організацій у сфері виконання рішень ЄСПЛ щодо заходів загального характеру в Україні. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції на тему «Реформування процесів публічного управління в сфері освіти та науки у глобалізаційному та інформаційному суспільстві» (30 жовтня 2020 року), Переяслав, 2020, С.146-152;
9. Щорічний звіт про результати діяльності Уповноваженого у справах Європейського суду з прав людини у 2020 році Кабінету міністрів України. URL : <https://minjust.gov.ua/files/general/2021/04/02/20210402145846-32.pdf> (дата звернення: 27.11.2021).
10. Збірка експертних документів (у контексті виконання рішень Європейського суду з прав людини у справах «Юрій Миколайович Іванов проти України» та «Бурмич та інші проти України») підготовлена в рамках проекту Ради Європи «Подальша підтримка виконання Україною рішень у контексті статті 6 Європейської конвенції з прав людини» Департаментом правосуддя та правового співробітництва Ради Європи URL :<https://rm.coe.int/collection-of-expert-documents-burmich-final/1680a11678> (дата звернення: 27.11.2021).

References:

1. Country Factsheet. DEPARTMENT FOR THE EXECUTION OF JUDGMENTS OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS, Retrieved from <https://rm.coe.int/1680709769> [in Ukrainian].
2. Atamanchuk H.V (2005.). Teoryia hosudarstvennoho upravleniia.[Government theory] *Kurs lektsyi. Moskva: Omeha-L, 584.*[in Russian].
3. Syzonenko O.V. (2018) Teoretychni pidkhody do formuvan_nia mekhanizmiv derzhavnoho upravlinnia stalym rozvytkomterytorii [Theoretical approaches to the formation of mechanisms of public administration for sustainable development territories] *Molodyi vchenyi. Vol.11 (2)*, 987—992. Retrieved from [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11\(2\)_114](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_11(2)_114) [in Ukrainian].
4. Ortina H.V. (2018) Mekhanizm realizatsii derzhavnoi polityky antykrizovoho rozvytku realnoho sektora ekonomiky za umov hlobalizatsii.[The mechanism of realization of the state policy of anti-crisis development of the real sector of economy in the conditions of globalization]

Eksperymentalni ta teoretychni doslidzhennia v suchasnykh naukakh: materialy Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii 5 serpnia 2018 roku u m. Sumy: zbirnyk. naukovykh prats "ΛΟΗΟΣ". 2018. Obukhiv: Drukarnia FOP Hulciaeva V.M., 116. [in Ukrainian].

5. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, Rome, 4.XI.1950, Retrieved from https://zakon.rada.gov.ua/lavs/show/995_004 [in Ukrainian].

6. Ministerstva yustytstii Ukrainy . Instrukttsiia z orhanizatsii prymusovoho vykonannia rishen [Ministry of Justice of Ukraine. Instruction on the organization of enforcement of decisions] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0489-12> [in Ukrainian].

7. Mukan I.V (2020) Instytutstijno-pravovi osoblyvosti funktsionuvannia sub'ektiv derzhavnoho upravlinnia z pytan' vykonannia rishen' Yevropejs'koho sudu z prav liudyny v Ukraina [Institutional and legal features of the functioning of public administration entities on the implementation of the decisions of the European Court of Human Rights in Ukraine]. *Vcheni zapysky Tavrijs'koho Natsional'noho universytetu imeni V.I. Vernads'koho. Seriia: Derzhavne upravlinnia, Vol. 31 (70), 6, 58-65* [in Ukrainian].

8. Mukan I.V. (2020) Efektyvnist diialnosti subiektiv publicznego upravlinnia ta neuriadovykh orhanizatsii u sferi vykonannia rishen YeSPL shchodo zakhodiv zahalnoho kharakteru v Ukraini [Effectiveness of activities of public administration entities and non-governmental organizations in the field of implementation of ECHR decisions on measures of a general nature in Ukraine] *Materialy mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii na temu «Reformuvannia protsesiv publicznego upravlinnia v sferi osvity ta nauky u hlobalizatsiinomu ta informatsiinomu suspilstvi» (30 zhovtnia 2020 roku), Pereiaslav, 146-152* [in Ukrainian].

9. Kabinetu ministriv Ukrainy. Shchorichnyi zvit pro rezultaty diialnosti Upovnovazhenoho u spravakh Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u 2020 rotsi [Cabinet of Ministers of Ukraine. Annual report on the results of the activities of the Commissioner for the European Court of Human Rights in 2020] Retrieved from <https://minjust.gov.ua/files/general/2021/04/02/20210402145846-32.pdf> [in Ukrainian].

10. Departament pravosuddia ta pravovoho spivrobitnytstva Rady Yevropy. Zbirka ekspertnykh dokumentiv (u konteksti vykonannia rishen Yevropeiskoho sudu z prav liudyny u spravakh «Iurii Mykolaiovych Ivanov proty Ukrainy» ta «Burmych ta inshi proty Ukrainy») [Department of Justice and Legal Cooperation of the Council of Europe. Collection of expert documents (in the context of execution of judgments of the European Court of Human Rights in the group of cases Yurii Nikolaevich Ivanov v. Ukraine and Burmych and others v. Ukraine)] Retrieved from <https://rm.coe.int/collection-of-expert-documents-burmych-final/1680a11678> [in Ukrainian].